

Gregoriánský chorál

Návštěva v benediktinském opatství Solesmes. Zde před více než stoletím znovu objevili pravý zvuk gregoriánského chorálu, který zde dále přechovávají a studují.

Je to *sancta sanctorum* gregoriánského chorálu, místo, kde v posledním století získal dávný zpěv církve svou původní formu. Během času upadl tento zpěv takřka v zapomnutí. Že ho dnes můžeme opět slyšet v původní podobě, můžeme děkovat hudebnímu pokladu, který se nachází v srdci impozantního benediktinského opatství v Solesmes. Stojí zde stovky foliantů, uspořádaných v policích, a v nich se nacházejí staré pergameny se starými chorály. Dom Prosper Gueranger, zakladatel kláštera, vyslal mnichy do všech míst Evropy, aby zde hledali staré rukopisy s gregoriánským chorálem. Co našli, ofotografovali a vraceli se zpět, aby materiál studovali. Bratr Paul-Marie říká: „Naším mnichům se podařilo studiem šesti set rukopisů sestavit 15 kodexů, ze kterých všechny ostatní vycházejí. Tak mohli gregoriánskému chorálu vrátit jeho původní čistotu.“

Kolem jejich interpretace vznikly nejdříve velké diskuze, ale nakonec se opatství Solesmes svým pojetím prosadilo. Výsledkům jejich práce se dostalo papežského schválení, a tak se jejich dílo rozšířilo na celou církev.

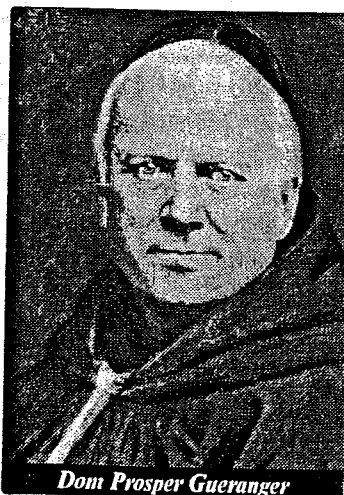
Badatelská práce vytvořila ohromující množství odborné literatury. Je to zatím více než tisíc titulů s chorálními zpěvy, muzikologickými studiemi, otisky důležitých rukopisů a knihami o chorálu, přeloženými do různých jazyků. „Již několik let pracujeme pro Kongregaci pro bohoslužbu a svátostný řád ve Vatikáně.“

Denně je možno v klášterním kostele slyšet gregoriánský chorál v jeho nejčistší podobě. Mniši denně věnují čtyři až osm hodin tomu, aby svým zpěvem chválili Boha. Je zde 80 mnichů všech

věkových skupin a různých národností. Celá mše mimo čtení je zpívána v gregoriánském chorálu. Hudba, která pochází z devátého a desátého století, doprovází obdivuhodně latinské texty: vesele, když jsou tyto texty veselé, smutně, když je obsah smutný. Bratři občas skloní své hlavy zahalené do kutny a zpívají se skloněnou hlavou na znamení úcty při zvláště slavnostní formuli. Občas je vidět mnicha, který poklekne a pokorně skloní hlavu. Je to na znamení, že se omlouvá za chybu, které se dopustil: „Cesta k dokonalosti jak ve zpěvu, tak v životě spočívá v pokorném přiznání vlastních, třeba jen lehkých chyb,“ vysvětluje bratr Jean Claire. „Gregoriánský chorál je pouze prostředkem, který potřebujeme na své cestě k Bohu. Nejsme žádná konzervatoř gregoriánského zpěvu, nýbrž klášter. Je sice správné, že v gregorianice je tolik krásných chorálů, že by člověk mohl radostí plakat, ale my nejsme na to zaměřeni. Gregoriánský chorál je zpěv lásky k jedné Osobě... A my jsme zde z lásky k Ní.“

Život mnichů

Život mnichů kromě modlitby spočívá v ruční i duševní práci, která je přiměřeně rozdělena.



Dom Prosper Gueranger



Opatství v Solesmes

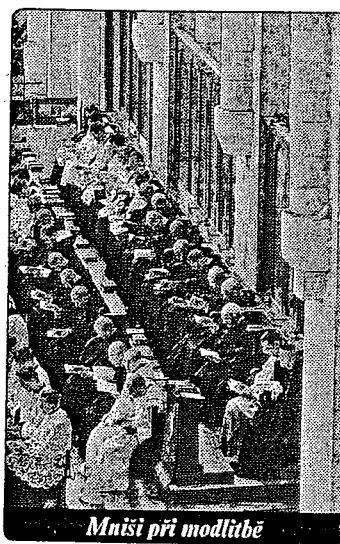
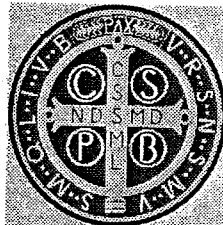
„Pracujeme na poli. Jsou zde ševcovské, krejčovské i jiné dílny. Klášter udržuje sám sebe, a tak je lépe dodržován přísný klauzurní život.“ Klášterní knihovna obsahuje tisíce svazků. Mniši ze Solesmes vydávají s nakladatelstvím Fayard edici *Papež řekl*, která obsahuje papežovy projevy. Všechnu práci, ruční nebo duchovní, vykonávají mniši mlčky. „Mlčení, i když se může jevit v naší epoše takřka nereálné, poukazuje citelně uprostřed světa na existenci jiného světa,“ vysvětluje bratr Jacques. Toto mlčení však od určité doby ruší příliv zvědavých turistů. Od té doby, co španělské opatství vydalo CD s gregoriánským zpěvem, které mělo obrovský úspěch (dvacet milionů exemplářů), proudí lidé do tohoto francouzského opatství. „Je pravda, že na CD se nacházejí snímky, které byly zhotoveny před dvaceti roky, ale jejich úspěch nelze vysvětlit tím, že je podporuje americká firma. Dnešní lidé pociťují touhu po hudbě, která není banální, a nasloucháním gregoriánskému chorálu se snad účastní nějak Božích tajemství.“ Dokazuje to množství lidí, kteří přicházejí do Solesmes. Účastní se liturgie, naslouchají zpěvu a odcházejí, když si koupili některá z dvaceti vydaných CD francouzských mnichů. I to je pro mnichy forma plnění misijního poslání. „Papež Pavel VI. mě pětkrát pohnutým hlasem prosil, abych bránil gregoriánský chorál jako nejvhodnější pro římskou liturgii,“ vzpomíná bývalý opat Jean Prou. „Řekl mi: – Udělejte všechno, co můžete, abyste ho zachránili. A s ním i latinu.“ Ostatně Koncil prohlásil: *Církev považuje gregoriánský chorál za vlastní zpěv římské liturgie.*

Patří mu při všech liturgických úkonech čelné místo (SC. 116). Právě o to se Dom Gueranger zasazoval.

Mnišství ve Francii

Dom Gueranger, zakladatel kongregace, se narodil v blízkosti Solesmes v roce 1805. V té době zde nebylo opatství, nýbrž jen upadající převorství. Bylo založeno v roce 1000 a za Francouzské revoluce definitivně skončilo. Tři mniši byli posláni do vězení a pak deportováni. Ostatním se podařil útek. Podle zákonů z 13. února 1790, které zakazovaly řeholní sliby, mnišství z Francie zmizelo. V roce 1831 chtěli budovu převorství zbourat. Dom Gueranger, který byl tehdy čtyři roky knězem, dostal nápad budovu koupit a znovu oživit ve Francii benediktinský řád. Založil klášter s povzbuzením biskupa o dva roky později a usadil se v klášteře se třemi přáteli. „Nikdo nemohl tehdy předvídat, že je to začátek velkého díla,“ říká dnes bratr Henri. „Podmínky byly těžké. Zakladatel měl 28 let a neměl žádné zkušenosti s mnišským životem.“ Ale mladému převorovi se podařilo překonat všechny překážky. V roce 1837 jel do Říma, aby mu schválili řeholi. V ní byla zřejmá vůle vrátit se k původním pravidlům svatého Benedikta. Svatý stolec ji nejen nečekaně schválil, ale povýšil malé převorství na opatství a učinil z něho matku benediktinské kongregace, která byla nástupkyní starého řádu v Cluny a Saint Maur.

Při své smrti v roce 1875 zanechal Dom Gueranger po sobě solidní dílo, které znovu oživilo mnišství ve Francii a které



Mniši při modlitbě

se dnes může chlubit velkou rodinou a dokonce jedním kardinálem: Je jím Dom Pitre, který byl knihovníkem Svaté římské církve.

Dnes má řád v Solesmes osm ženských a dvacet mužských klášterů: deset je jich ve Francii, jiné jsou roztroušeny po světě, od Senegalu až po Kanadu. Má 800 mnichů a 300 sester. Dalších 300 oblátů „Služebníků chudých“, kteří patří k řádu, založil Dom Leduc, mnich ze Solesmes. Ti se starají o nemocné a postižené.

„I v době krize povolání, která má ve Francii dramatické rozměry, náš řád má stále novice. Nyní je jich 17,“ říká současný opat Dom Philippe Dupont, který byl v roce 1995 dvacet let v čele kláštera. „Důvod? Snad ten, že jsme nepodlehli módám této doby, které zavládly i v Církvi. Když chce někdo hlásat zřetelnou pravdu, stane se nezajímavým. Pravda se nedá sdělovat dotazníky, podle kterých se pak řídíme. Pravda je živý člověk – Ježíš Kristus. Kdyby dále nežil, kdybychom s ním nemohli rozmlouvat v mlčení, ve zpěvu, při práci a při adoraci, ujišťuji vás, že by v klášteře nikdo dlouho nevydržel. Především by nám chybělo štěstí, ze kterého se zde radujeme.“



Mnišský hřbitov v Solesmes